

telenor

Telenor D.O.O.
Bulevar Džordža Vašingtona 83
81000 Podgorica
www.telenor.me

Telephone: +382 02 235 000
Fax: +382 20 235 035

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE
KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST
PODGORICA

Primijeno: 2.3.2011.			
Org. jec.	Broj	Prilog	Vrijednost
0102	257/3		

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
Bulevar Džordža Vašingtona bb, Kula C
Podgorica

Drž. telenor
Drž. 08-1262
Podgorica, 01-03-2012 g.

Izvršni direktor
g. Zoran Sekulić

Podgorica, 01.03.2011.

PREDMET: Komentar na nacrt Odluke o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti testa tri kriterijuma

Poštovani gospodine Sekuliću,

Dana 01.02.2011, primili smo Vaš dopis br. 0303-257/1 kojim ste nam dostavili nacrt Odluke, radi davanja komentara, primjedbi i sugestija na tekst iste, te se izjašnjavamo na sljedeći način:

Moramo priznati da smo iznenađeni da je Agencija odlučila da ide u pravcu proširenja broja relevantnih tržišta usluga, prije nego što je analiziran učinak analiza i primijenjenih mjera prethodnog seta od 7 relevantnih tržišta. Uobičajena praksa evropskih regulatora je da se između dva kruga analize tržišta ostavi dovoljno vremena, recimo dvije do tri godine, prije nego što se krene u naredni krug. Smatramo da će uvođenje novih tržišta, a prije analize učinka prethodnih regulatornih mjera, koje tek počinju da se primjenjuju, povećati regulatorne rizike za operatore, i unijeti dodatnu nepredvidljivost u regulatorni ambijent u Crnoj Gori.

U vezi nacrtu Odluke iznosimo primjedbe kako slijedi:

U vezi predloženih tržišta 1 - Maloprodajno tržište javno dostupnih usluga lokalnih i međumjesnih poziva, za pravna i fizička lica, koji se pružaju na fiksnoj lokaciji i tržišta 2 - Maloprodajno tržište javno dostupnih usluga međunarodnih poziva, za pravna i fizička lica, koji se pružaju na fiksnoj lokaciji, cijenimo da bi, prije testa tri kriterijuma, Agencija morala obrazložiti usklađenost Odluke sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama. Naime, kao što proizilazi iz odredbi člana 50, stav 1 i 2 Zakona o elektronskim komunikacijama preduzimanje mjera povezanih sa regulacijom maloprodajnih usluga može se započeti samo ako se ocijeni da se nametanjem svih raspoloživih mjera na osnovu čl. 44 - 49 istog Zakona ne bi ostvarili željeni ciljevi, ili ako već naređene mjere nijesu postigle željene ciljeve.

Mišljenja smo da bi prethodni uslov za bilo kakvu intervenciju u maloprodajnim tržištima bio da se prvo dokaže da prethodne analize i shodno njima preduzete regulatorne mjere nisu ispunile željene ciljeve. Podsjećamo da još nismo vidjeli ni primjenu prethodnih regulatornih mjera, a već se nameću nove, što smatramo da nije u skladu sa pomenutim odredbama Zakona.

Tržište 4 - Veleprodajno tržište pristupa i započinjanja (originacije) poziva iz javnih mobilnih telefonskih mreža je predmet analize u vrlo malom broju evropskih država. Da bi se ovo

tržište proglasilo za relevantno, potrebno je da sva tri kriterijuma iz testa budu zadovoljena. Ako samo jedan kriterijum nije zadovoljen, odluka se ne može donijeti.

U vezi kriterijuma 2 (ocjena realnosti većeg stepena konkurentnosti određenog tržišta u naredne dvije godine i u odsustvu regulatornih mjera) razumijemo da je misljenje Agencije da u Crnoj Gori ne postoji dovoljna konkurencija na tržištu pristupa i započinjanja poziva iz javnih mobilnih telefonskih mreža. Stoga se nameće pitanje da li zaista postojeći stepen konkurencije u mobilnoj telefoniji Crne Gore iziskuje dodatne regulatorne mjere. Smatramo da je pomenuto tržište veoma konkurentno u Crnoj Gori a iz sljedećih razloga:

1. Maloprodajne cijene mobilne telefonije u Crnoj Gori su niže u odnosu EU i u odnosu na region. Dokaz za to se može pronaći u posljednjem Cullen reportu (decembar 2010), gdje se može vidjeti da je samo u jednoj zemlji regiona nađeno da su cijene niže od crnogorskih.
2. Nivo koncentracije (HHI – Hirshmann-Herfindahl index) je u Crnoj Gori najniži u regionu, vidjeti isti Cullen Report iz decembra 2010, što znači da je konkurencija veoma visoka.
3. Podsjećamo da su, za razliku od većine onih država u kojima je tržište 4 i dalje predmet analize i regulatornih mjera, u Crnoj Gori na djelu tri mobilna operatora sa potpunom infrastrukturom, pa je i konkurencija u Crnoj Gori veoma razvijena, barem na nivou evropskog prosjeka, a iznad nekih od država u kojima je isto tržište i dalje predmet analize.

Upozoravamo da bi dodatne regulatorne mjere na ovom tržištu mogle da dovedu do strukturnih promjena sa negativnim uticajem na tržište. Stiče se utisak da Agencija već godinama pokušava da nametne izbor i predizbor operatora kao obavezu za mobilne operatore, a u cilju omogućavanja pojedinim „sobnim“ VoIP operatorima da koriste pristupnu infrastrukturu mobilnih operatora. Nadamo se da uvođenje analize tržišta mobilne originacije (tržište 4) neće dovesti do regulacije u ovom pravcu, jer bi to bio presedan na tlu Evrope, gdje je izbor/predizbor operatora rezervisan isključivo za fiksne mreže. Podsjećamo da bi ovakve regulatorne mjere bile destimulativne po razvoj mobilne telefonije u Crnoj Gori, jer uloga Agencije nije samo da obara cijene, već i da omogući ambijent za razvoj telekomunikacija i odgovarajuće investicije u infrastrukturu mreže. Glavni cilj regulacije bi morao biti „total welfare“, dakle ukupna dobrobit društva, a ne samo niske cijene pojedinih servisa ili dobrobit za operatore koji žele da minimalnim investicijama dođu u situaciju da podijele dobit sa etabliranim i ozbiljnim investitorima svjetske reputacije. Time bi se samo dovela u pitanje opravdanost daljih investicija u telekomunikacioni sektor Crne Gore.

Podržavamo i uvažavamo predlog Agencije da se tržište 3 - Veleprodajno tržište trunk segmenata iznajmljenih linija uvrsti u listu relevantnih tržišta na koje će se primjeniti test tri kriterijuma, što je Telenor inicirao prilikom komentaranja prvog seta relevantnih tržišta.

U nadi da ćete iznijeti komentari uvažiti, koristim priliku za srdačan pozdrav.

S poštovanjem,

Zamjenik Izvršnog direktora
za korporativne poslove

Ana Radulović

